

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre — — 240 L | Negyed évre — — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.

Felelős szerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.

Mindenemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.

Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Foszladoznak az irredenta vádak.

Türtük, mert nem tehattünk mást, hogy uton-útfélen leirredentázzanak az összes román politikai pártok. Elszenvetjük, mert ez volt a mi nehéz sorsunk, hogy bármilyen politikai vagy kulturális megmozdulásunkra, reánk süssék az irredentizmus kain-bélyegét. Szinte kéjelegve versenyeztek egymással a román sajtó orgánumai, hogy melyik tud nagyobb és hangosabbat kiabálni a mi államellenes magatartásunk üldözendő tényeiről, amelyeknek felsorakoztatására igénybe vették a korlátolhatlan fantázia kitalált rémképein kívül a kutmérgezésnek, a lélekmaszlagolásnak minden hazug kazuisztikáját, csak azért, hogy befeketiítsenek és hogy minden eszményünkről, kulturális és politikai küzdelmünkről — a pocskondiázás tenorjában — kiáltassák világgá a leghazugabb és legszegyenletesebb blöfföt: irredenta fészkelődések.

És a hazug vádak nyomán, melyekkel bepókhlózták még a romlatlan erdélyi román néplelek csendes zugait is, mindenfelé a legellenségesebb magatartással találkoztunk, ahol valami polgári kötelességünk teljesítésében eljártunk, vagy ahol jogainkat érvényesíteni megpróbáltuk. Olyan botrányosan éreztették velünk, hogy kifüstölendő irredenták vagyunk, hogy e részben elég csak az adókvetésekre és az agrárkisajátításokra hivatkoznunk!

A sovénizmus jelszava borzasztó volt s mi szenvedtünk, véreztünk és pusztultunk a plágái alatt. Akármihez fogtunk, akárkihez mentünk sérelmeinkkel, mindenütt a fülünkbe morajlott az infemális vádaskodás refrénje: „nyomni a hitvány irredentát, hadd érezze, hogy nehéz levegő!“

Nyomtak is és préseltek is úgy, hogy ez a bűn már nem is a kriminálítások fejezetébe, hanem a saddizmussal és hienalizmussal foglalkozó pathológiába tartozik.

Türtünk mindent, mert tudtuk, hogy hazugsággal egy két milliós népet nem lehet halálra ítélni, sem a világ szemébe nem lehet a belügyi dolgokba való tiltott beavatkozás cégére alatt, port hinteni.

Türtünk, de nem a birkák türelmével, hanem azzal a céltudatos erkölcsi reakcióval, amelyik kiváltotta belőlünk az egyetlen lehetséges remediumot a jobb jövő és a megértés jóreménység fokához, való vergődésre. Ez a remedium: a magyar melioritás jelszava volt, melyet minden munkánkba, minden megmozdulásunkba, minden vallási, társadalmi és kulturális intézményeinkbe valósággal bele inspiráltunk.

Mondhatjuk, hogy ennek az erkölcsi melioritásnak életelemünkkel való megélése nem volt nehéz dolog és nem is volt erőnk feletti ut: jobbnak, hübbnek, megbízhatóbbnak, műveltebbnek lenni és maradni a balkáni színvonalnál, mert ezer esztendőnek történelmi

multja néptünket erre a meliorításra egyenesen rápredestinálja, csak az volt nehéz, hogy nem akarták észrevenni becsületességünket és szülőföldünk iránti hűségünket, nyelvünk, kulturánk iránti rajongó szeretetünket.

Az irredenta vádak éppen ott sulytottak leginkább, hol a legjobban fájt és sajgott a lelkünk. Iskoláinkat nevezték ki az irredenta főfészkeinek és minden igaz ok és indokolás nélkül, teljes dühvel vetették rá magukat az összes román tényezőkre, hogy elnémissák a magyar szó megvihatlan erőd rendszereit: a felekezeti iskolákat. Csukták, zárták, requirálták, nyilvánossági jogaitól fosztogatták, vizsgáztatták, fejték és zsebelték felekezeti iskoláinkat, csak azért, mert irredenta rémképekkel voltak megterhelve a baksissal amugy is fertőzött sovénisták s mi gigászi küzdelemmel védtük, óvtuk, fejlesztettük és szerveztük át iskoláinkat.

Most már ott vagyunk, hogy éppen iskoláinkkal tudjuk bizonyítani, hogy minden irredenta vád: aljas hazugság, Román pedagógiai tekintélyek ismerik el, mert el kell ismerniök a felmutatott eredmények után, hogy a román nyelv tanításában, valamint egyéb tantárgyakban is a legdicséretesebb eredményeket a magyar felekezeti iskolák mutatják fel. Az irredenta fészkeknek pocskondiázott magyar iskolák: a leghathatósabb argumentumaink arról, hogy nem voltunk s nem vagyunk irredenták, csak fanatikusi vagyunk a magyar melioritásnak — s mi egészen természetesnek találjuk, ha ebben az országban a legkülömb, legműveltebb, legszorgalmasabb tanuló: a magyar diák!

Ennek így kellett lennie és ezt kellett ismernie a román pártatlan pedagógiának is, mert a magyar kultur demokrácia nem abból áll, hogy lealacsonyodjunk a porba, hanem abból, hogy a port is felemeljük a magasabb régiókba! Felekezeti iskoláink ezzel foglalkoztak s nem az irredentizmussal bajlalkodtak.

Szívóbból örvendezünk hát, hogy nagyszerű felekezeti iskoláink révén, kezd foszladozni az irredentizmus gyalázatos vádjai is — az erdélyi magyarság feje fölött. G. F.

Közigazgatásunk rövid kritikája.

CSULAY LAJOS nyug. alispán, megyei tanács tag interpellációja a prefektushoz.

Emlékezetes olvasóközönségünk előtt az az affér, amely a legutóbbi megyegyűlésen Csulay Lajos egyetlen kisebbségi tanács tag magyarnyelvű felszólalása miatt történt, mikor a prefektus és több tanács tag — heves támadások után, melyet dr. Vlad Aurel, dr. Pop Iustin és a többi nemzetipárti tanács tagok erőiesen visszautasítottak — a tanácskozó teremből tüntetőleg kivonult. Csulay Lajos tanács tag az ilyen

körülmények között el nem mondott interpellációt a f. hó 11-iki megyegyűlésen, hogy a prefektus nehogy megint eltávozzon, román nyelven ismételt meg. A nagyjelentőségű, erős kritikát gyakorló beszédet az alábbiakban adjuk:

Igen tisztelt Elnök ur!
Tisztelt megyei Tanács!

Fenntartva az alkotmánytörvényekben biztosított és az eddigi gyakorlat által is szentesített azon törvényes jogomat, hogy ezen gyűlés termében saját anyanyelvemen is felszólalhatok, nehogy a f. év márc. 5-iki esemény megismétlődjék, mely alkalommal ugyanis a t. prefektus ur és a jelenlevő hivatalnokok közül többen anyanyelvű felszólalásomért a gyűlés termét elhagyták és hogy a t. prefektus ur is engem megérthessen: indítatva érzem magam az állam hivatalos nyelvén a t. prefektus urhoz néhány kérdést intézni. Kérem a t. bizottság tagjait, méltóztassanak türelmesen meghallgatni, szeretettel főleg arra kérem, méltóztassanak nyelvtani hibáimat elnézni, miután az én koromban igen nehéz dolog egy más nyelvet teljesen jól elsajátítani.

Bátor voltam egy alkalommal már kijelenteni, hogy én nem szándékozom ebben a teremben politikát csinálni, ellenkezőleg azt szeretném, hogy mindnyájan, akik népeink képviselői vagyunk itten, a napi politikát tegyük félre, jöjünk egymáshoz közelebb érzelmileg és vállat vállhoz, kezét kézbe téve, egyesült erővel dolgozzunk népeink jóvoltáért és boldogságáért

Való igaz, én hosszú gyakorlatomból is igazolni tudom, hogy igen könnyű dolog rosszakarattal köztisztviselők működését kritizálni, éppen ezért én nem szándékozom ezen ultra lépni, de szeretném kritika tárgyává tenni a fennálló rendszert és szeretném emlékeztetükbe visszaidézni, hogy milyen volt általánosságban a közigazgatás a multakban és reámutatni, hogy milyen az máma. Vajjon hol vannak nagyobb hibák és ezen hibák főleg milyen forrásokból erednek?

Uraim! A multakban, ha egy köztisztviselő — tartozott légyen bármely nemzetiséghez, — tisztességes közszolgálat után a nyugdíjaztatás idejéhez közeledett, amelyik hónapban a fizetés be lett szüntetve, kifizetett részére a nyugdíj. Ma a leggyakrabban előfordul, hogy a köztisztviselők, vagy az özvegyek évekig kell, hogy várjanak, amíg nyugdíjuk jogosultsága és összege megállapítottatik és ezen idő alatt — nehogy családjukkal éhezésnek legyenek kitéve, — kénytelenek adósságot csinálni és anyagilag tönkremenni.

A multakban, ha valaki az állammal, vagy vármegyével megkötött szerződés alapján valamelyes követelést támaszthatott, bizonyos volt benne, hogy az esedékesség napján az

ki is fizettetett. Ma gyakran előfordul, hogy még a tisztviselők és nyugdíjasok is, mikor az adóhivatalban csekély járandóságaikért megjelennek, ezzel utasítatnak el, hogy jöjjenek máskor, ma nincs pénz. Régebben ez el sem volt képzelhető.

A multakban a közigazgatás nem akadályozta meg a falusi népet, hogy hat napos fárasztó munka után, vasárnaponként esetleg más ünnepnapokon is az istentisztelet bevégezése után, mikor a népnek is szabad ideje volt, szorakozásra összegyűlhessen. És ha más alkalmas helyiség nem állott rendelkezésre, összegyűltek a korcsmahelyiségben ahol énekelhették saját dalaikat és ha kedvük volt, táncolhattak is. Ma a korcsmák zárva vannak. A nép a korcsma előtt gyülekezik jó és rossz időben és sehogysem tudja megérteni, micsoda jogegyenlőség van ma, midőn azt látja, hogy a városi urak nemcsak hétköznapiokon, hanem vásár- és ünnepnapokon is szabadon járhatnak a kávéházakba és éttermekbe, — nekik pedig amikor egy kis szabadidejük van, akkor sem szabad. A cél helyes volna: a népet az iszákosságról leszoktatni. De ezen az úton a népet az iszákosságról leszoktatni nem lehet. A néppel állandóan és többet kellene foglalkozni és hasznos szorakozási alkalmat nyújtani s ha lehetséges, — mint más kulturáltabb körülmények közt élő népeknél — az újabb kor vívmányait: rádiót, mozi, vagy gramofont bevezetni, gazdasági kulturális és morális oktatásban kellene részesíteni.

Tisztelt urak, tisztelt prefektus ur! Ne méltotassanak rossz néven venni, ha teljes őszinteséggel és leleplezetlenül megmondom, hogy a multakban a köztisztviselőknek nem volt rendelkezésükre bocsátva annyi automobil, nem rendeztek annyi gyűlést, ünnepélyt és költséges bankettet. Nekik minden törekvésük oda irányult, hogy ezen költségeket is hasznos befektetésekre használják fel. Így történt hogy — miként köztudomású dolog, — aránylag rövid idő alatt, a háboru előtt mintegy 15—20 év alatt ezen vármegye területén épült a Maroson keresztül három állandó jellegű hid vasból és betonból. Számos vashid a Zsil völgyében és a vármegye más részein is. Az utak jókarban tartattak, mellettük gyümölcsfák lettek ültetve, minek hasznát most is élvezzük. Felépült eme diszes Megyeház. Igazságügyi palota, számos iskola és internátus, Kórház, Szegényház és más hasznos közintézmények. Városaink, melyek háboru előtt mintegy 20 évvel falusias jelleggel bírtak: megcsinosodtak, járdákkal és villanyvilágítással civilizált kinézetet nyertek. Pedig — miként említettem — a megelőző rezsim alkalmazottainak nem állott rendelkezésükre automobil, minélfogva kénytelenek voltak szükség esetén a vármegyét a különböző ágazatok vezetőivel kocsin beutazni. Az uton lassan haladtak de nyitott szemmel és miután néhány kilométerre a kocsí lovai kifáradtak, kénytelenek voltak megállni és ezt az alkalmat arra használta fel a vármegye vezetősege, hogy a köznéppel a közvetlen érintkezést felvegye. Tudakozódott a bajai és fájdalmai felől, megvizsgálta az adókönyvecskéket: nem lett-e a kelleténél több adó beszedve, nincs-e ragályos betegség a községben emberek és állatok között, mikor járt utoljára a helyszínén a főszolgabíró, körorvos, állatorvos, jegyző stb. s ha a megye vezetősege azt látta, hogy valami szabálytalanság fordult elő, nyomban, a helyszínén megtette a szükséges intézkedést a nála levő „hivatalos zsebkönyv felhasználásával és gondja volt, hogy az intézkedés végre is hajtsák.

Ha automobilon járnak be a vármegyét 60-70 km. sebességgel oly gyorsan utaznak, hogy képtelenek valamit meglátni. Csakis így lehet megmagyarázni, hogyan nem látják: miként rozsdásodik a vas a régi hidakon, nem látják, hogy a marosillyei járásbírósi székház, mely az elmúlt rezsim alatt fedél alá került, ma is ugyanazon állapotban van, — nem látják, hogy a körösbányai kórház miként pusztul évről-évre és ma, miként dr. Robu főorvos ur jelentéséből értesülünk, olyan elhanyagolt állapotba került, hogy kénytelenek vagyunk azt bezérni.

Nem látják, hogy az a néhány fahid, melyet már évekkel ezelőtt kezdtek építeni, ma sincs befejezve, mint amilyen a bretteyi fahid is, melyről Simzian bizottsági tagtárs ur is megemlékezett, ami egyébként is tudott dolog, hogy a viz partjához szállított cölöpök (gerendák) egy évig állottak ott felhasználatlanul, egy év múlva a cölöpöket a vízbe leverték és azok ma is úgy állanak ottan.

Hét érdekelt község lakossága ügyes bajos dolgaik miatt a vizen keresztül kénytelenek átjárni vasúthoz, bírósághoz és szomorúan látja, hogy a hidon csak a madarak járhatnak egyik cölöpről a másikra repülve. És attól is félnék, hogyha a munkát rövidesen tovább nem folytatják, a tavaszi hóolvadással a víz megnő, a cölöpöket is kiemeli és a Maros felé elsodorja.

Uraim: A multakban, ha a Felsőmagyarországi család valamely tagja, vagy maga a király meghalt, amnesztia lett hirdelve. Midőn királyunk meghalt, nemzeti gyászunkat azzal is keserítették, hogy ártatlan embereket minden igaz ok nélkül elfogtak, lecsuktak és internálták a közhatóságok. És midőn tudakozódtunk, hogy kinek a felelőségére történt ez a méltatlan eljárás, itt azt a választ adták, hogy felsőbb rendeletekre történt az intézkedés. Midőn pedig a parlamentben egyik népkisebbségi képviselő dr. Gyárfás az illetékes tényezőt vontá emiat a parlamentben kérdőre, azt a választ kapta, hogy erről a legilletékesebbek mit sem tudnak, ez csakis a helyi hatóságok tulbuzgalmából történt meg.

Mit szóljak arról a sok bosszuságról és nehézkes eljárásról, amivel a mai időkben valaki egy fegyvertartási engedélyt, utlevelet, táncengedélyt, vagy bármi egyéb engedélyt ki tud eszközölni, — míg ez a multakban milyen könnyen történt.

A multakban kereskedők, iparosok és más üzletemberek a cégtábláikat üzleti érdekeik szerint használhatták. Például Hátszegen Popoviciu kereskedelmi cég tábláján már gyermek korom óta — jól emlékszem — ugyanaz a felirat van. Ma a cég feliratokat nem lehet szabadon használni, a cégtáblák használata különböző taxáknak és bosszuságoknak van alávetve.

A multakban egészen természetes volt, hogyha valaki nem tudott az állam hivatalos nyelvén beszélni, a közhivatalok tisztviselői annak anyanyelvén tárgyaltak vele és hallgatták ki. Ma a demokrácia alapelveinek kicsufolásával, ellentétben az alaptörvényekkel a nyilvános középületek falaira sok helyen figyelmeztetések vannak kifüggesztve: „vorbici numai romaneste“.

Mélyen sérti a közteherviselést és az igazságot ez az eljárás, hogy a kisebbségi színelőadások után a dupla taxánál többel kell fizetni.

A multakban egészen természetes volt, hogy bármely állampolgárnak joga volt gyermekét bármely nyilvánossági joggal felruházott állami, vagy felekezeti iskolába járatni. Ma

megállapíthatjuk, hogy tanszabadság nem létezik többé.

Régebben a nemzetiség meghatározásánál minden embernek a saját érzülete volt az irányadó. Ma ennek figyelembevétele nélkül sokszor erőszakoltan, hivatalból állapítják meg valakinek a nemzetiségét.

Mindezekből megállapítható, hogy a mai közigazgatási eljárásnál sok hiba történik a közérdek rovására, minélfogva minden jóérzésű állampolgárnak gondolkodnia kell azon, hogy mi okozza ezen hibákat?

Az én felfogásom szerint ezek a hibák főleg három forrásból erednek.

1. Elhibázott dolog, hogy a vármegye közigazgatása és mindenkor kormányok politikája nincsen szétválasztva, hanem egységes kézbe van koncentrálna.

2. Elhibázott dolog, hogy a főbb tisztviselők (primpretorok, subprefekt) nem elmozdíthatatlanok, minélfogva intézkedéseiknél saját jól felfogott érdekeikben kénytelenek a politikai viszonyokat tekintetbe venni.

3. Elhibázott dolog, hogy nincs igazi autonómiánk. Sem községeknek, sem városoknak sem vármegyéknek. Ellenkezőleg: a legnagyobb centralizmus létezik. Ilyennel lehet úgy ahogy egy kis országot kormányozni, de egy ilyen nagy országot nem.

Uraim, t. prefektus ur! Elmondottam mindezeket becsületes szándékkal, gondolkozsanak azok felett, igyekezzenek a hibákat javítani, mert ellenkezőleg ebben a szép, nagy és gazdag országban mindnyájan megfuladunk.

Kérdéseim a következők:

T. prefektus ur! A f. hó 5-én tartott tanácsülésen az elmúlt ülésről felvett jkv. hi-telesítése körül felmerült vita során indítva éreztem magam is az alkotmánytörvényben biztosított szabad nyelvhasználat és az eddigi gyakorlat által szentesített törvényes jogom alapján saját anyanyelvemen felszólalni és a t. tanács figyelmét felhívni arra, hogy addig is, míg a tanácskozás ügyrendjéről szóló szabályzat elkészülhet, a jkvek készítésénél vételessék alapul a kiváló közigazgatási szakte-kintélyek által készített és a multak tapasztalatai szerint a gyakorlatban is jól bevált régi vm. ügyviteli szabályzat vonatkozó rendelkezése.

Tettem ezt becsületes érzülettel, tisztán szeretett szülővármegyém iránt érzett meleg érdeklődésből és azon szándékkal, hogy sok évtizedes közigazgatási tapasztalataimmal segítségül jöjjelek.

Alig, hogy fenti javaslatom megtételéhez kezdtem, a t. prefektus ur és az Ő példáját követve a hivatali ágazatok jelenlevő főnökei közül is többen, a közgyűlés terméből eltávoztak.

Tisztelt vármegyei Tanács!

Bizonyára sokan vannak még önök között akik élénken fognak visszaemlékezni s így tanubizonyságot tehetnek, hogy ezen feremben a multakban előfordult szenvedélyes viták közben egyes türelmetlen, de felelőtlen személyek az akkori kisebbségek saját anyanyelvü felszólalásait közbekiáltással zavarták, de az államhatalom mindenkor tényezői az akkori nemzeti kisebbségek nyelvhasználati jogát respektálták és törvényben biztosított jogaik gyakorlásában őket mindenkor megvédték.

Nyugot lelkiismerettel hivatkozhatom arra, hogy magam is, felelős állásomban az akkori nemzeti kisebbségek anyanyelvén elmondott sérelmeit és panaszait e teremben is, nemcsak türelmesen meghallgattam, ha-

nem azok orvoslása érdekében minden lehetőt megtettem.

Uraim!

Mindnyájan tekintetbe kell vegyük, hogy a demokrácia, liberálisizmus és a szabadság elvei nem léphetnek hátrafelé. Éppen ezért a prefektus urnak és a közgyűlés terméből eltávozott tekintélyeknek ezen nem várt és szokatlan magatartása nagyon meglepett és alkalmas arra, hogy a sok sebből vérzett nemzetiségi kisebbségek lelkiületét még inkább elkészerítse.

Mindezekből kifolyólag a helyzet tisztázása érdekében bátor vagyok a t. prefektus urhoz kérdést intézni és felkérni, sziveskedjék az általam itt egyedül képviselt — dinasztikus érzésű és állampolgári kötelességeit híven teljesítő — kisebbségeket megnyugtatni, hogy ezen eljárás nem volt célzatos és sértő szándéku, vagy nem volt a szabad nyelvhasználat ellen intézett támadás?

Kérem továbbá a t. prefektus urat:

Van-e tudomása arról, hogy a marosillyei járásbíróóság új épülete, melyet az elmúlt rezsim alatt tető alá hoztak, ma is ugyanabban az állapotban van?

Van-e tudomása, hogy a körösbányai köz-kórház évről-évre miként pusztul és most olyan állapotban van, hogy be kell zárni?

Van-e tudomása, hogy két évnél hosszabb idővel ezelőtt néhány fahid építéséhez kezdtek, melyek között van a bretteyi fahid is, ahol az oszlopokat egy évvel ezelőtt a vízbe beverték és befejezés nélkül ma is ott állnak, kitéve az árvíz veszedelmének?

Ha mindezekről tudomással bír, mikor fog megfelelő intézkedéseket tenni, hogy a megkezdett munkálatok befejeztessenek és jól fel-fogott közérdekből a hiányok póaltassanak?

H I R E K.

Négyszáz éves a krumpli.

A centennáriumok éveit éljük. Tudósok, költők, művészek, muzsikusok századfordulóit. Minden lángelme az emberiség egy jótevője és így a centennáris ünneplésük tulajdonképpen a hála megnyilatkozása. Ha így fogjuk fel a dolgot, akkor most bátran odaállíthatjuk a centennáris sorba azt a négyszázados születési évfordulót is, amely nem emberé ugyan, de mindenesetre az emberiség egyik jótevője. A krumpliról, vagy finoman burgonyáról van szó, amely a földből kikerülve épügy eljut a királyok asztalára, mint ahogy kunyhók asztalán is megtalálható. A krumplinak Európában való megszületése most tölti be négyszázadik esztendejét. Annak idején Amerikából jött és eleinte zöld és kemény bogyóját vélték igazi gyümölcsnek és csak később tudták meg, hogy az, ami igazán jó és értékes, a szürkésbarna kis gyökérgumó a föld alatt van. Nem a virága, nem a gyümölcse az, ami a krumplit, a csuf és jelentéktelen krumplit az emberiség áldásává teszi, hanem a földben szerényen és alázatosan meghuzódó gyökérzete. Ha megértő, fogékony lelkek vagyunk, igen lélekemelő jelképét olvashatjuk ki ebből ama demokratikus eszméknek, amelyek szerint a földből szakadt szerény származás az, ami az embert néha a leghivatottabbá teszi arra, hogy az emberek milliói áldva emlegessék nevét. Azt tehát, hogy a nagy lángelme századfordulóival egy sorban most a krumpli születési évfordulójáról is megemlékezünk, ne vegye senki szentségtörésnek. Nem kincse-e, kenyere-e ez a szerény és alázatos

növény a világ szegényeinek, de leginkább azoknak, akiknek egyéb kincset, egyéb kenyeret nem adott az élet, a föld, a sors. És a mostoha földnek krupli evő népétől a vajas burgonyát fogyasztó embermilliókon át egész az élet kiválasztottjaként élő inyencig, nem találja-e meg mindenki a krumpliban, amit tőle vár, — akárcsak a kenyérben? Most tehát, amikor az új krumpli mint izletes, friss gyümölcs, négyszázad-szor jelenik meg Európa asztalán, haradjunk bele áhitattal és az elérzékenyedés könnye sózza meg a demokratikus gyümölcsöt, centennárius hálaáldozatul.

— **Áldozcsütörtökön** lélekemelő ünnepség keretében, konfirmált a kollegiumi imateremben 21 ref. növendék és pedig fiuk: Bakó Gyula, Barcsi Lajos, Fodor Dénes, Izsák József, Jány László, König Ferenc, Kovács István, László Gyula, Mohai Zoltán, Szász Elek, Váczy János. Leányok: Albert Anna, Albert Erzsé, Bodoki Juliska, Guti Mária, Harai Mariska, Maczkós Mariska, Verbiczky Erzsé, Vitéz Ida, Zobek Anna, Zobek Ilona. A konfirmált ifjak közül 2 volt Kudzsiri, 1 borbátvizi, 1 serélti, és egy nagypestyeni növendék a többiek szászvárosiak.

— **Eltemették Kétes Sándort**, ki a szászvárosi ref. egyháznak évtizedeken át volt tevékeny és áldozatkész presbitere és gazdagondnoka. A református egyház testületileg képviseltette magát a végtisztességen s ugyancsak testületileg tisztelgett a gyászoló háznál a presbiterium is, hol a 100.000 leu alapítványt tevő presbiter elhunyt alkalmából Simon Ferenc főgondnok tolmácsolta az egyház részvétét. A nagy részvétellel végbement temetési szertartást a háznál Bodor János és a sírnál Gergely Ferenc lelkészek végezték.

— **„Romanul“ az új román valuta.** A pénzügyi kormány jelentése szerint a leu stabilizálására irányuló törekvés sikeresen halad előre. A leu stabilizálásával kapcsolatosan felmerült az a terv, hogy a leu helyett új pénzegységet vezessenek be Romániába. A stabilizálás megtörténte után az értékeység árának jelentős felemelésére kerül a sor. A tervek szerint az értékelést nem devalvációval hajtják végre, hanem a leu helyett új pénzegységet vezetnek be, amelynek a neve „Romanul“ lesz. Jelenleg tanulmányozzák, azt, hogy az új pénzegység értékét milyen kulcs szerint állapítsák meg a leuval szemben. A szakértők a legmegfelelőbbnek tartják az új pénzegység alapértékének a francia frank és az olasz lira középarányosát és így hét leu lenne a Romanul értéke.

— **A rochesteri egyetem egy Maye nevű tanára** pontosan kiszámította egy átlagos fejlettségű szép nő értékét, még pedig a következő részletezéssel: A zsirja elegendő pár darab szappan kifőzésére, abból a vasból, melyet a teste tartalmaz, lehetne csinálni egy közepes szeget, a bennlévő cukor megtölthetne egy sótartót, a szép testben foglalt mésszel ki lehetne meszolni egy kamrácskát, a foszfor elegendő anyagot adna 2200 darab gyufa fejéhez, a magnézium éppen egy dózis magnéziát adna, a kálium elegendő lenne annyi puskaporhoz, mellyel egy gyermekágyut elsűthetne az ember, kén annyi van a testben, amennyivel egy kutyából a bolhákat ki lehetne üzni. Mindezek az anyagok a tanár értékelése szerint 99 centet tesznek ki, román pénzben mintegy 158 leut. Ennyit ér egy szép nő, de ennyit ér a csunya is. A tanár ur — úgy látszik, — valami szép nőn akart bosszút állani ezzel a „tudományos értékeléssel.“

— **Egy új Grozavescu.** Nagy vidéki központok lapjainak kritikái között egyre sűrűbben találkozunk egy új tenorista nevével. A milánói énekiskola legtehetségesebb tanítványa ez a fiatal művész, ki Isten áldotta tehetségével megindult az Ér mellékéről meghódítani a világot. Nagy terjedelmű ércesen csengő s mégis olvadékony hangjával Cirțiu Adrien a jövő egyik legnagyobb lírai tenoristájaként áll előttünk. Merészen ivelő pályája kezdetén áll, tele bizó, hívő ígérettel. Egyetlen ária estélyét f. hó 19-én a „Central“ színháztermében tartja válogatott műsor keretében. Zenekedvelő olvasóink figyelmét nyomatékosan felhívjuk erre a hangversenyre. Műsorán világhíres mesterek klasszikus alkotásain kívül román, magyar és német dalkok is szerepelnek. Zongorán Schelker Helmuth fogja kísérni.

— **Haladunk.** A napokban városunkban Piața Regina Maria 3. sz. alatt (a Bisztricsányi házban) egy új, modern kalapszalonn nyílt meg, amely nagyvárosi mintára hivatva van a kulturközönség legkényesebb igényeit is kielégíteni, amennyiben divatos és művészi dolgokat kíván nyújtani. Különös örömmel üdvözölhetjük a kézimunkák terén is felmutatott különleges szép kézimunkákat és gyönyörű művészi gobelin, stramin stb. előfestéseket, mivel így módjában lesz a n. é. hölgyközönségnek ezeket előnyös árban helyben beszerezni. Ne mulassza el senki sem a szépségekkel izlésesen elrendezett kirakatot megtekinteni.

— **Hány magyar él Csehszlovákiában?** A csehszlovákiai magyar és tót lapok vitába kezdtek azért, hogy megállapítsák, hány magyar él a Tótföldön. A tótok szerint a csehszlovákiai magyarok száma nem több, mint félmillió. Erre az állításra egy magyar lap megjegyzi, hogy még a hivatalos statisztika szerint is háromnegyedmillió volt a magyarok száma 1921-ben, pontosan 754.774. Hét évi szaporodást hozzászámítva, az ott élő magyarok száma ma körülbelül 800 ezer. Valójában 1921-ben 915 ezer magyar volt a csehszlovák köztársaság területén, ma pedig 980 ezer, tehát éppen kétszer annyi, mint amennyit a tót lap elakar hitetni az olvasóival.

— **Fürdőrend.** A helybeli kádfürdő ezen-tul csak minden pénteken, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a g ö z f ü r d ő urak részére e hónapban még bármely szombaton délután van nyitva.

— **A kaláni gyógyfürdő** az idei nyári szezonra újjáalakulva fog az üdülést és gyógyulást kereső közönségnek rendelkezésére állani. A romantikus szépségű fürdőt, melyet tudvalevőleg a rómaiak is használtak már s amelyik kedvenc tartózkodási helye volt Zsigmond magyar királynak és a dicső Hunyadiaknak is, kénes, szénsavas, jódos és vasas hévírrásu gyógyvizéért nemcsak az üdülni vágyók, de a csuzos, reumatikus és női bajokban szenvedők is a leghatásosabban használhatják. Új bérlője: Jakab Oszkár ez évben június hó 3-án fogja megnyitni elsőrendű cigányzenekarral. A fürdő pormentes és klimatikus telepén a mai kornak megfelelő, kényelmes és tiszta szobákkal és kitűnő konyhával bíró, panzió várja újjáalakítva a fürdőző közönséget. Mérsékelt és szolid áaira ezuttal is nyomatékosan hívjuk fel olvasóközönségünk figyelmét.

Miért nem utaztam én május 6-án Szebenbe betegét látogatni.

Egyszer, hajdanában, betévedtem a temesvári gyárvárosi zsidótemplomba, azaz nem is tévedtem, mert hiszen egyik testvérném énekelt ott, ha jól emlékszem husvét ünnepén, azt mentem meghallgatni, nő meg nyalka

kis hadnagyocská lévén azért is, mert tudtam, hogy néném egy-egy szereplésért egy huszkoronás aranyat kap tiszteledij fejében és ezt akarom tőle elpumpolni. Három négy ur is ugrott egyszerre, hogy engem, a hadnagy urat a legelső padsorba tessékellen. Szép volt a szertartás is az ének is és a végén felmentem a korusba a szép énekért gratulálni és természetesen a huszkoronás aranyat testvéremtől elcsaklizni, mert főképp arra volt szükségem. Hogy mire? azt nem árulom el, mert ma feleséges családfő vagyok. Testvérem nevetve mesélte, hogy a főfőrabbi, aki a koruson okvetlenkedett, látva engem az első padban, azt mondotta, né milyen ügyes zsidóköllyök az a hadnagyocská ott a padban. Testvérem nevetve világosította fel ő tisztelendőségét, hogy hát az öccse volnék és keresztény. A főrabbi ur aztán sajnálkozva mondá, be kár, olyan ügyes zsidókinézése van. Akkor mind azon gondolkodtam, hogy használhatnám én ki e bizalmaskodást, adva van a jogcim arra, hogy vagy felháborodva kikérem magamnak a tévedést vagy pedig ami hasznosabb, a főrabbi urat is megvágjam vagy huszkorona erejéig Éljenhetetlen és szégyenlős lévén, nem pumpoltam meg a rabbi urat, elég volt egyelőre testvérem huszkoronás aranya, amit a drága diszkrétén csusztatott zsebembe.

A mult ősszel egy helybeli nagy gyáros ugy beszéd közben azt mondja, hogy ő azt hitte én sváb atyafi vagyok olyan a fizimiskám. Gyulafehérvár napján készültem Szébenbe, de eszembe jutott a fenti két tévedés. Elhalasztottam. Elhalasztottam azért, mert a kenyérmezei igris barátom és újságíró kollegám arcomban határozottan felismerte a turáni vonást. Már pedig Ő a turáni specialista tudós, akinek egy hatalmas turáni műve rendeződik a sajtó alá, nem tévedhet. Ő igen, Ő valahogy kitalálta turáni származásomat, (ükapám bizonyára Árpád apánknak volt udvari trombitása, azért vagyok ma oly zeneértő) de ki garantálja nekem azt, hogy Gyulafehérvár környékén összecsdített sok csendőr, rendőr és egyéb egyebek is felismerik arcomban a turáni vonást? Ki garantálja nekem azt, hogy ezek a hatalmi tényezők nem fognak-e tévedni és elhiszik majd, hogy én egy ártatlan román állampolgár vagyok, aki sógorát megy meglátogat, ki garantálja nekem azt, hogy ámbár 14 drb. 10 leues bélyegekkel ellátott személyazonosságai és egyéb bizonyítványokat hordok állandóan magamnál, az a hatalmi X. Y. Z. azokat el is tudja majd olvasni és ha eltudja, el is hiszi ami ott írva van? És ha nem hiszi, egyszerűen eltüntetnek egy napra, egy hétre, hónapra, vagy a jó Isten tudja mennyi időre s ha ki is tudódik ártatlanságom, mehetek Szent Péterhez panaszra. És föltéve, hogy egy amolyan hatalmi tényező felismeri arcomban a turáni vonást, az ázsiait, nem-e tart Leninnek vagy Stalinnak s rám fogja, hogy bolsevista vagyok, noha testsúlyom és pocakom határozottan ellentmond e feltevésnek. Hogy bizonyítsam én azt, hogy nem vagyok bolsevista, vagy ha bolsevik vagyok, csak olyan értelemben, hogy az apró hivatalnokoknak, rendőr, csendőr, adó, posta s egyéb közhivatalnokoknak oly fizetést kívánok, hogy abból tisztességesen megtudjon élni, ne keljen neki folyton a közmunka végzése között arra gondolni, miből fedezze a gyerek cipőtalpalását holnap, miből fizesse a házbért elsején, a tejet másodikán, a ruharészletet harmadikán stb. Bolsevik oly értelemben, hogy ha valaki sok, nagyon sok fizetést huz, ne kívánjon még sokkal többet, ne kívánja

a másét és főleg ne essen hatalmi tébolyba. Azontul aztán vagyok egy nyugodt ártalmatlan burzsuj, aki teljes életében csak jót, soha másnak rosszat nem tett stb. stb. És mert mindezeket nekem garantálni nem tudta senki, ültem itthon május 6-án és figyeltem arra, hogy vajjon a koronázó városkában összegyülteknek mi forgott az agyában, mit érzett a lelke, szíve, mi volt igaz benne, mi volt nem igaz benne. De erről ne tovább. Mivel az újságírókra manapság rossz idők járnak tagadom, hogy én is újságíró vagy hasonló szőrű egyed volnék. ALPHA.

Köszönetnyilvánítás.

Boldogult testvérünk, illetőleg rokonunk; Kétes Sándor temetése alkalmával, az iránta való kegyelet és irántunk való részvét oly meghatározó módon nyilatkozott meg, hogy azért nem mulaszthatjuk el, úgy a résztvevő testületeknek, mint az egyeseknek a nyilvánosság előtt mondani hálás köszönetet. Egyben, ha tán — a boldogult városi ismerősei felől tájékozatlanok lévén — a gyászjelentők szétküldésében valami tévedés történt, arról az illetők elnézését kérjük. Hálás tisztelettel:

A gyászoló család.

Cenzurat: de pretorul Dámian.

Léggöri zavarok nem bántják,
s a legtokéletesebb
művelészetben lesz része, ha

Parlophon

grammaphonon

Parlophon

lemezekről

hallgatja otthonában a
világ legnagyobb művészeit.

E világhírű márka gyártmányai
feltűnő olcsó árban a
„Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“
papirkereskedésében kaphatók

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő újságokból olvashatja.

Rendelje meg a 16 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120,
negyed évre 60 leu. Hirdetése olcsók!

Nyomatott a „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ gyorsajtóján.

„ERZSÉBET“-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György

Ma vasárnap, f. év május hó 20-án
délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor

Páncélszoba titka
nagy kalandor-film,
szenzációs detektív
dráma. - Bővebbet a
falragaszok.

Uj fehér butor, szabó-varrógép
költőgép és egyéb ingóságok elköl-
tözés miatt eladók Ország-ut 49
szám alatt. 123 1—

Mérlegképes könyvelő, első-
rangú szakérő, vállal mindennemű
kereskedelmi könyvnek rendbentar-
tását, bejáró könyvelést. Magyar, ro-
mán, német fordításokat eszközöl. —
Forduljon Bach-hoz, Piața Regina
Maria 3. 120 2—

Értesítés!

116 4—4

A n. é. közönség szives tu-
domására hozom, hogy

mészáros- és hentesárú

üzletemet f. év május hó 1-től
a Str. Regele Ferdinand (Vá-
sár-u.) 4. sz. alól, hol eddig
évekig működtem, a Str. G.
Barițiu (Sörház-u. volt Simon-
féle ház) 2. sz. alá helyeztem
át. Uj helyiségemben is biz-
tosítva a n. é. közönséget a
legmesszebbben élő előnyös ki-
szolgálásról, a további szives
pártfogást kérve, vagyok teljes
tisztelettel:

Molnár Ferenc

mészáros és hentes - mester.